

OBIECTIVELE DEZVOLTĂRII DURABILE: PROVOCĂRI PENTRU REPUBLICA MOLDOVA

Pavel ZAMFIR,
Departamentul Drept public, Facultatea de Drept
Universitatea de Stat din Moldova

Actualmente, Republica Moldova se confruntă cu numeroase probleme semnificative în domeniul mediului: managementul insuficient al deșeurilor solide provoacă poluarea solului, aerului și a apei; managementul inadecvat al pădurilor și practicile agricole neraționale cauzează degradarea solului și deminuarea și pierderea biodiversității; râurile mici, fântânile sînt puternic poluate în rezultatul activităților agricole, a infrastructurii învechite (depășite) de epurare a apelor, a depozitării ilegale a deșeurilor și a dejecțiilor animaliere; activitățile economice industriale, desfășurate în lipsa (sau, deși existențente, dar în stare nefuncțională) a diaspozitivelor de captare și epurare a emisiilor, precum și numărul mare de autovehicole cu grad înalt de uzură contribuie în mod direct la poluarea aerului în zonele urbane, iar lipsa surselor regenerabile de energie induce nesiguranța energetică și contribuie la schimbarea climei.

Prin urmare, protecția mediului constituie un obiectiv de importanță globală, care urmează a fi privit și ca o prioritate națională, deoarece vizează în mod direct condițiile de viață și sănătatea populației, realizarea intereselor economice, precum și capacitățile de dezvoltare durabilă a societății.

Pentru atingerea acestui obiectiv, în condițiile aprofundării și acutizării crizei ecologice, protecția elementelor naturale ale mediului, menținerea echilibrului ecologic și a ecosistemelor, îmbunătățirea condițiilor de mediu au devenit pentru umanitate scopuri de bază, realizarea cărora presupune nu numai eforturi materiale, tehnice, financiare și organizatorice, etc., dar și dezvoltarea unui concep științific fundamentat, care ar justifica și argumenta o nouă atitudine a societății față de mediu.

Analiza evoluției doctrinelor ecologice generează oportunități de trecere treptată de la concepțiile referitoare la conservarea mediului natural, de protecție și utilizare rațională a resurselor naturale spre o concepție fundamentată pe integrarea cerințelor ecologice și economice, care ar asigura o dezvoltare durabilă a societății. Comisia ONU pentru mediu și dezvoltare a prezentat în acest sens, în 1987, la Adunarea Generală a ONU, un raport intitulat „*Vîitorul nostru comun*”, (denumit și Raportul Brundtland) în care se demonstrează imposibilitatea soluționării problemelor protecției mediului fără abordarea și soluționarea problemelor economice și sociale. Anume după publicarea acestui raport sintagma „*dezvoltare durabilă*” a început a fi utilizat și aplicat în diverse acte: convenții, acorduri, legi, programe, strategii, etc., iar esența lui desemnează un model de dezvoltare social-

economică, care asigură satisfacerea cerințelor vitale ale generației actuale fără subminarea necesităților generațiilor viitoare.[1]

Totodată, Raportul Brundtland admitea că dezvoltarea economică nu poate fi oprită, dar că strategiile trebuie schimbate astfel încât să se potrivească cu limitele ecologice oferite de mediul înconjurător și de resursele Planetei. În finalul raportului, comisia susținea necesitatea organizării unei conferințe internaționale asupra dezvoltării durabile.

Concepția dezvoltării durabile a fost propusă oficial în calitate de model a ordinii mondiale la Conferința ONU pentru mediu și dezvoltare la Rio de Janeiro în anul 1992, iar parametrii de bază a concepției sunt trasați în documentul aprobat „*Agenda secolului XXI*”. Conferința a confirmat, prin Declarația adoptată, că în ultimele secole, dezvoltarea economică s-a realizat cu precădere pe seama deteriorării și simplificării capitalului Natural, a risipei resurselor naturale, degradării mediului și stării de sănătate a populațiilor umane. Civilizația de azi, ca și cele anterioare, este total dependentă de fundamentul său ecologic. Erodarea structurii, calității și productivității componentelor mediului, evoluția exponențială a efectului speciei umane arată că acest model economic global se autosubminează. Conflictul dintre cerințele creșterii economice și resursele naturale limitate dictează reorientarea omenirii spre un alt model de dezvoltare socio-economică, definit de UNCED ca dezvoltare durabilă.

Dezvoltarea durabilă reprezintă o astfel de dezvoltare, care satisface necesitățile actuale fără a pune în pericol capacitățile generațiilor viitoare de ași satisface necesitățile sale proprii [2].

Ideea-cheie a conceptului de dezvoltare durabilă desemnează totalitatea formelor și metodelor de dezvoltare socio-economică al caror fundament îl reprezintă asigurarea echilibrului între sistemele socio-economice și potentialul natural.

Esența dezvoltării durabile constă în atingerea și respectarea permanentă a unui echilibru rațional și dinamic între dezvoltarea economică și socială și menținerea unei stări favorabile a mediului înconjurător. Componentele de bază ale strategiei de dezvoltare durabilă sunt: ***stabilizarea creșterii demografice; reducerea dependenței de petrol; promovarea resurselor regenerabile de energie; conservarea solului; protejarea sistemelor biologice; reciclarea materialelor și deșeurilor.***

În acest context atenționăm, că dezvoltarea social-economică în mod obligatoriu generează dereglări în starea mediului înconjurător. Eliminarea totală a acestei contradicții este imposibilă, însă ea poate maximal atenuată.

Dezvoltarea durabilă are un obiectiv general – găsirea unui spațiu al interacțiunii dintre patru sisteme: economic, uman, ambienabil și tehnologic într-un proces dinamic și flexibil de funcționare. De asemenea, dezvoltarea durabilă urmărește concomitent și alte 3 obiective: a) economic; b) social; c) ecologic.

Pentru atingerea acestor obiective este nevoie de a majora eficacitatea activităților economice, a diminua sărăcia și redistribui resursele, a direcționa asistența, a proteja biodiversitatea, a reduce poluarea, a stabili economia, a dezvolta democrația, de a asigura dreptul de participare a publicului la procesul de luare a deciziilor și a dreptului la informație.

Atingerea dezvoltării durabile reprezintă o sarcină complexă și necesită reforme esențiale în diverse domenii – înlăturarea disproporțiilor în nivelul de dezvoltare a diferitor țări; întreprinderea măsurilor de luptă cu sărăcia; dezvoltarea politicii demografice luând în calcul interesele economice și cele ecologice; introducerea diverselor modele raționale de producere și consum; dezvoltarea medicinii; integrarea intereselor economice și ecologice în procesul de luare a deciziilor; asigurarea protecției obiectelor naturii și a utilizării raționale a resurselor naturale. De asemenea, o condiție importantă pentru realizarea obiectivelor dezvoltării durabile este simultaneitatea progresului în toate cele 4 dimensiuni. În acest scop, politicile economice, politica mediului, a investițiilor, a cercetării-dezvoltării, politica forței de muncă, a învățământului, sănătății sunt desemnate să-și coreleze obiectivele și acțiunile conform acestor priorități.

Dezvoltarea durabilă nu poate fi atinsă numai prin acțiunile unor grupuri sociale sau politice dezbinat, dar necesită participarea tuturor păturilor populației. Pentru aceasta urmează a promova o politică statală deschisă, a consolida rolul societății civile și a cetățenilor în procesul de luare a deciziilor, a susține comunitatea științifică, a atrage sindicatele, angajați ai diverselor sectoare a economiei, organizații de tineret etc., în răspândirea ideilor și modelelor a dezvoltării durabile [3].

La interpretarea conceptului de dezvoltare durabilă se remarcă unanimitatea acceptării acestuia, ca singura soluție de conciliere a conflictului dintre cele două elemente considerate pînă acum incompatibile – dezvoltarea economică și protecția mediului.

Actualmente, în ordinea de zi a diverselor conferințe, al căror subiect constituie protecția a mediului, au fost incluse și chestiuni consacrate dezvoltării durabile. La moment, obiectivele dezvoltării durabile nu se reduc numai la lichidarea (eradicarea) sărăciei și foamei, asigurarea învățământului primar general, asigurarea egalității gender, minimalizarea mortalității copiilor, lupta cu bolile infecțioase (HIV, malarie etc.), asigurarea durabilității ecologice, crearea unui parteneriat global, dar și se extind. În opinia specialiștilor, dezvoltarea durabilă include și aspecte legate de finanțare (preponderent, în perioade de crize financiare), dezvoltarea business-ului, consolidarea și alinierea acțiunilor diferitor actori ai relațiilor internaționale, care în unele cazuri urmăresc propriile scopuri.

Așa cum s-a menționat anterior, la baza Conceptului de dezvoltare durabilă au fost formulate anumite obiective. Obiectivele dezvoltării durabile (ODD) s-a

născut la Conferința Națiunilor Unite pentru Dezvoltare Durabilă (Rio+20), desfășurată în Brazilia în 2012. ODD înlocuiesc cele opt Obiective de Dezvoltare ale Mileniului (ODM), cuprinse în textul Declarației Mileniului adoptată în septembrie 2000 la ONU.

Declarația Mileniului a constituit în perioada 2000-2015 unica agendă globală în domeniul dezvoltării asupra căreia a existat un acord la cel mai înalt nivel și care includea ținte precise:

1. Reducerea sărăciei extreme și a foametei;
2. Realizarea accesului universal la educație primare;
3. Promovarea egalității de gen și emanciparea femeilor;
4. Reducerea mortalității infantile;
5. Îmbunătățirea sănătății materne;
6. Combaterea HIV/SIDA, a malariei și a altor boli;
7. Asigurarea sustenabilității mediului;
8. Crearea unui parteneriat global pentru dezvoltare.

Cum rezultă din conținutul ODM adoptate în 2000, acestea au avut drept scop soluționarea unui număr de probleme, inclusiv reducerea sărăciei, foametei, bolilor, inegalității de gen și, accesului la apă și canalizare. ODM au înregistrat un progres enorm, subliniind valoarea unei agende unificate, sprijinite de sarcini și ținte și au adus o contribuție importantă la conștientizarea publică, creșterea voinței politice și mobilizarea de resurse pentru lupta împotriva sărăciei la nivel global. De asemenea, ODM au ajutat la concentrarea acțiunii, la reformarea politicilor prin încorporarea obiectivelor și țăintelor de dezvoltare în strategiile naționale și la crearea de instituții care să implementeze aceste planuri în mod eficient. De exemplu, sărăcia extremă la nivel global a fost înjumătățită, ținta de înjumătățire a numărului de oameni care nu au acces la surse de apă mai bună a fost atinsă, nouăzeci la sută dintre copiii din statele aflate în curs de dezvoltare au acum acces la educație primară și mult mai multe fete au acces la educație comparativ cu anul 2000.

Rezultatele pozitive nu au fost însă echilibrat distribuite. Începând cu 2008, progresul realizat până atunci a fost negativ influențat de criza financiară și economică. Cel mai slab progres s-a înregistrat în țările aflate în situații de conflict sau recent angajate în procesul de stabilizare și reconstrucție, unde lipsa capacităților instituționale a influențat negativ îndeplinirea obiectivelor.

Pentru acestea și alte motive, la Summit-ul privind Dezvoltarea Durabilă din 25 septembrie 2015, statele membre ale ONU au adoptat **Agenda de Dezvoltare Durabilă - 2030**, care include un set de 17 Obiective de Dezvoltare Durabilă, pentru a pune capăt sărăciei, a lupta cu inegalitatea și injustiția și pentru a soluționa problemele ce țin de schimbările climatice până în anul 2030. Acestea sînt:

1. **Fără sărăcie** – Eradicarea sărăciei în toate formele sale și în orice context;

2. **Foamete „zero”** – Eradicarea foametei, asigurarea securității alimentare, îmbunătățirea nutriției și promovarea unei agriculturi durabile;
3. **Sănătate și bunăstare** – Asigurarea unei vieți sănătoase și promovarea bunăstării tuturor la orice vârstă;
4. **Educație de calitate** – Garantarea unei educații de calitate și promovarea oportunităților de învățare de-a lungul vieții pentru toți;
5. **Egalitate de gen** – Realizarea egalității de gen și împuternicirea tuturor femeilor și a fetelor;
6. **Apă curată și sanitație** – Asigurarea disponibilității și managementului durabil al apei și sanitație pentru toți;
7. **Energie curată și la prețuri accesibile** – Asigurarea accesului tuturor la energie la prețuri accesibile, într-un mod sigur, durabil și modern;
8. **Muncă decentă și creștere economică** – Promovarea unei creșteri economice susținute, deschise tuturor și durabile, a ocupării depline și productive a forței de muncă și a unei munci decente pentru toți;
9. **Industrie, inovație și infrastructură** – Construirea unor infrastructuri rezistente, promovarea industrializării durabile și încurajarea inovației;
10. **Inegalități reduse** – Reducerea inegalităților în interiorul țărilor și de la o țară la alta;
11. **Orașe și comunități durabile** – Dezvoltarea orașelor și a așezărilor umane pentru ca ele să fie deschise tuturor, sigure, reziliente și durabile;
12. **Consum și producție responsabile** – Asigurarea unor tipare de consum și producție durabile;
13. **Acțiune climatică** – Luarea unor măsuri urgente de combatere a schimbărilor climatice și a impactului lor;
14. **Viața acvatică** – Conservarea și utilizarea durabilă a oceanelor, mărilor și a resurselor marine pentru o dezvoltare durabilă;
15. **Viața terestră** – Protejarea, restaurarea și promovarea utilizării durabile a ecosistemelor terestre, gestionarea durabilă a pădurilor, combaterea deșertificării, stoparea și repararea degradării solului și stoparea pierderilor de biodiversitate;
16. **Pace, justiție și instituții eficiente** – Promovarea unor societăți pașnice și incluzive pentru o dezvoltare durabilă, a accesului la justiție pentru toți și crearea unor instituții eficiente, responsabile și incluzive la toate nivelurile;
17. **Parteneriate pentru realizarea obiectivelor** - Consolidarea mijloacelor de implementare și revitalizarea parteneriatului global pentru dezvoltare durabilă.

Astfel, după cum este ușor de observat, noile Obiective Globale și Agenda de Dezvoltare Durabilă nu se limitează la ODM-uri, abordând cauzele primare ale sărăciei și necesitatea universală pentru dezvoltare, care este benefică pentru toată populația.

Prin intermediul Obiectivelor Globale, se stabilește o agendă de acțiune ambițioasă pentru următorii 15 ani nu numai în vederea eradicării sărăciei extreme, combaterii inegalităților și a in justiției, dar și asigurării exploatării mult mai raționabile a resurselor naturale, combaterea schimbărilor climatice și a impactului lor, protejarea, restaurarea și promovarea utilizării durabile a ecosistemelor terestre și acvatice și, în final, protejării planetei până în 2030.

În Republica Moldova concepția dezvoltării durabile a fost materializată într-un document, elaborat încă în anul 2000 și denumit Strategia națională pentru Dezvoltare Durabilă Moldova XXI [4].

Strategia a avut la bază anumite obiective și principii. Astfel, obiectivul fundamental de dezvoltare durabilă constituie bunăstarea, sănătatea și educația societății în corelație cu cerințele de conservare și regenerare a resurselor naturale, precum și cu garanțiile pentru generațiile viitoare.

Alte obiective constituie:

- formarea unui potențial competitiv pentru relansarea și stabilizarea creșterii economice, a dezvoltării durabile umane;
- atingerea standardelor unui trai decent;
- formarea capitalului uman în corespundere cu exigențele științifice, tehnologice, informaționale și morale;
- consolidarea structurală a sistemului social-economic pe baze durabile, în conformitate cu cerințele de integrare în UE;
- reformarea sistemului de securitate socială;
- monitorizarea și ajustarea continuă a parametrilor dezvoltării la performanțele economice, sociale și cele din domeniul protecției mediului.

Printre principiile de bază ale Strategiei vom enunța:

- direcționarea dezvoltării spre ameliorarea calității vieții, asigurarea unui grad înalt de instruire, garantarea drepturilor și libertăților omului;
- promovarea dezvoltării pentru oameni și prin oameni, ca proces unitar al creșterii economice, al investiției în capitalul uman și al asigurării securității ecologice;
- promovarea dezvoltării continue în baza stabilizării mediului și a conservării biodiversității, a integrării proceselor ecologice în actul decizional;
- promovarea unui nou concept de securitate umană – alimentară, economică, socială, a alianțelor economice regionale și subregionale;
- eradicarea sărăciei, reducerea disperanțelor în nivelul de trai al diferitor categorii de populație;
- construirea unei societăți civile deschise, în baza democratizării, descentralizării sistemului politic și stabilirea rolului guvernelor, încurajarea formațiunilor societății civile;
- asigurarea cunoașterii, informării, conștientizării și participării populației la procesul de dezvoltare durabilă, accesul liber la informație cu caracter

economic, social și ecologic, la creșterea și utilizarea rețelelor naționale și internaționale de comunicare în domeniul dezvoltării durabile;

- ecologizarea cunoștințelor, remodelarea mentalităților, reorientarea sistemului educațional, etico-moral, cultural, științific și tehnologic spre noi valori intelectuale și spirituale;

- asumarea de către organele statale a atribuțiilor de elaborare și garantare a realizării programelor și strategiilor naționale de dezvoltare durabilă.

După aprobarea Strategiei, diverse aspecte ale dezvoltării durabile au fost elucidate și într-un șir de publicații [5].

Însă, din punct de vedere practic, într-o perioadă de mai mult de un deceniu, autoritățile Republicii Moldova nu au depus eforturi semnificative direcționate spre consolidarea capacităților de implementare, la nivel legislativ, instituțional, economic ș.a., a principiilor și obiectivelor dezvoltării durabile.

Excepție constituie elaborarea și aprobarea a două acte strategice, în care, superficial, au fost expuse câteva aspecte privind asigurarea dezvoltării durabile.

Astfel, potrivit **Concepției politicii de mediu a Republicii Moldova**, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 605 din 02.11.2001 [6], la momentul respectiv, au fost identificate 2 obiective principale ale politicii de mediu sînt:

a) prevenirea și reducerea impactului negativ al activității economice asupra factorilor de mediu, resurselor naturale și sănătății populației în contextul dezvoltării durabile a țării;

b) asigurarea securității ecologice a țării.

Totodată, au fost identificate și 2 direcții prioritare ale politicii globale de mediu:

a) crearea unor condiții de colaborare a tuturor păturilor sociale la atingerea obiectivelor dezvoltării durabile și la prevenirea crizei ecologice;

b) contracararea efectelor negative ale globalizării economiei, care afectează securitatea ecologică regională și națională.

Aspectele de bază ce țin de gestionarea durabilă a pădurilor au fost formulate și dezvoltate în **Strategia dezvoltării durabile a sectorului forestier din Republica Moldova, aprobat de Guvern prin Hotărârea nr. 359** din 12.07.2001 [7].

Deși, pe parcursul perioadei 2001 – 2012 au fost elaborate și adoptate un șir de acte importante (spre exemplu Strategia națională de dezvoltare „Moldova 2020”, aprobată prin Legea Nr. 166 din 11.07.2012), abea în 2014 s-a dat startul incorporării, în textele mai multor acte normative, a principiilor dezvoltării durabile. Totodată, pe plan național, alegerile politice cu privire la implementarea acestor principii au constituit subiectul unor evenimente, organizate la nivel guvernamental.

În special, prin Hotărârea Guvernului nr. 301 din 24.04.2014 a fost aprobată **Strategia de mediu pentru anii 2014-2023 și Planul de acțiuni pentru implementarea acesteia**[8].

Potrivit pct. 2 al Strategiei, scopul principal al acesteia este de a garanta populației Republicii Moldova dreptul la un mediu durabil nepoluat și sănătos, în armonie cu dezvoltarea economică și bunăstarea socială.

Totodată, obiectivul general al Strategiei rezidă în crearea unui sistem eficient de management de mediu, care să contribuie la creșterea calității factorilor de mediu și să asigure populației dreptul la un mediu natural curat, sănătos și durabil.

Strategia mai urmărește și unele obiective specific, cum ar fi:

1) asigurarea condițiilor de bună guvernare și eficientizarea potențialului instituțional și managerial în domeniul protecției mediului pentru atingerea obiectivelor de mediu;

2) integrarea principiilor de protecție a mediului, de dezvoltare durabilă și dezvoltare economică verde, de adaptare la schimbările climatice în toate sectoarele economiei naționale;

3) sporirea nivelului de cunoștințe privind protecția mediului în rândul elevilor, studenților și angajaților cu cel puțin 50% până în anul 2023 și asigurarea accesului la informația de mediu;

4) reducerea impactului negativ al activității economice asupra mediului și îmbunătățirea măsurilor de prevenire a poluării mediului;

5) crearea sistemului de monitoring integrat și control al calității mediului;

6) asigurarea utilizării raționale, protecției și conservării resurselor naturale prin:

a) îmbunătățirea calității a cel puțin 50% din apele de suprafață și implementarea sistemului de management al bazinelor hidrografice;

b) asigurarea accesului, până în anul 2023, a circa 80% din populație la sistemele și serviciile accesului sigure de alimentare cu apă și a circa 65 % la sistemele și serviciile de canalizare;

c) îmbunătățirea calității solurilor și reconstrucția ecologică a terenurilor degradate, afectate de alunecări și a fișilor de protecție a terenurilor agricole în proporție de 100%;

d) gestionarea durabilă și protecția resurselor minerale utile;

e) extinderea suprafețelor de păduri până la 15% din teritoriul țării și a ariilor naturale protejate de stat până la 8% din teritoriu, precum și asigurarea managementului eficient și durabil al ecosistemelor naturale;

7) crearea sistemului de management integrat al calității aerului, reducerea emisiilor de poluanți în atmosferă cu 30% până în anul 2023 și a gazelor cu efect de seră cu cel puțin 20% până în anul 2020, comparativ cu scenariul liniei de bază;

8) crearea sistemelor integrate de gestionare a deșeurilor și substanțelor chimice, care să contribuie la reducerea cu 30% a cantităților de deșeuri depozitate și creșterea cu 20 % a ratei de reciclare pînă în anul 2023.

În Secțiunea a 2-a a Strategiei, intitulată **”Dezvoltarea durabilă și dezvoltarea economică verde”**, sînt identificate 2 probleme-cheie:

a) politicile de dezvoltare economică existente neglijează problemele de protecție a mediului înconjurător;

b) principiile protecției mediului și dezvoltării durabile nu sînt integrate în toate politicile sectoriale și nu sînt recunoscute ca prioritare.

Astfel, integrarea principiilor de protecție a mediului, de dezvoltare durabilă și dezvoltare economică verde, de adaptare la schimbările climatice în toate sectoarele economiei naționale (agricultură, industrie, transport, sectorul forestier, al protecției sănătății și cel al investițiilor) reprezintă obiectivul principal al Strategiei.

În aceeași ordine de idei urmează a fi menționat un alt document important, care urmează să asigure că dezvoltarea socială și economică a Republicii Moldova va deveni rezilientă la impactul schimbărilor climatice de viitor, reprezintă **Strategia Republicii Moldova de adaptare la schimbarea climei pînă în anul 2020 și a Planului de acțiuni pentru implementarea acesteia**, aprobată prin Hotărîrea Guvernului nr. 1009 din 10.12.2014 [9].

Strategia de adaptare la schimbarea climei a fost elaborată în concordanță cu prevederile Capitolului „Schimbări climatice” din Acordul de Asociere la Uniunea Europeană, precum și cu prevederile Programului de activitate al Guvernului Republicii Moldova „Integrare Europeană: Libertate, Democrație, Bunăstare” (2013-2014), Capitolul „Protecția Mediului”.

Strategia susține realizarea obiectivelor globale stabilite de Convenția-cadru a Organizației Națiunilor Unite cu privire la schimbarea climei (CONUSC), la care Republica Moldova este parte. La fel, aceasta contribuie la crearea cadrului național strategic necesar pentru funcționarea mecanismului prin intermediul căruia Republica Moldova va putea beneficia de sprijinul internațional pentru țările în curs de dezvoltare neincluse în anexa nr. 1 a Convenției-cadru nominalizată, sprijin oferit de țările industrial dezvoltate.

Împreună cu Strategia de dezvoltare cu emisii reduse pînă în anul 2020, Strategia de adaptare la schimbarea climei prevede elaborarea și inițierea procesului de implementare de către Guvern a unui cadru cuprinzător de politici sectoriale, care va dirija situațiile asociate cu schimbările climatice.

Astfel, Strategia de adaptare la schimbarea climei are menirea de a servi drept strategie-umbrelă, care va crea un mediu oportun pentru ca atît sectoarele-cheie ale economiei naționale, cît și alte domenii, cum ar fi sănătatea publică, resursele de apă, conservarea diversității biologice și altele, să-și elaboreze sub acest aspect propriile strategii și/sau planuri de acțiuni privind adaptarea la

schimbarea climei sau să integreze în strategiile deja existente aspecte de adaptare la noile schimbări climatice.

La nivel politic, o discuție națională privind dezvoltarea verde a Republicii Moldova în contextul Strategiei Naționale de Dezvoltare Moldova-2020, a prevederilor Acordului de Asociere cu Uniunea Europeană, dar și a discuțiilor din cadrul ONU privind noua agendă de dezvoltare post-ODM, la care Moldova participă active, a fost lansată în cadrul Evenimentului de nivel înalt “Dezvoltarea durabilă verde a Republicii Moldova”, organizat în aprilie 2014 de Guvernul Republicii Moldova, în parteneriat cu Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare, Guvernul Danemarcei și Fondul Global de Mediu (GEF) [10].

În discursul susținut la Adunarea Generală a ONU, Premierul Filip, a subliniat importanța critică a parteneriatelor pentru dezvoltare menite să susțină statele cu necesități de asistență în vederea realizării Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă, pentru Republica Moldova.

Guvernul Republicii Moldova a inițiat procesul de „transpunere” la nivel național a ODD-urilor și de stabilire a sistemului de măsurare a progresului în parteneriat cu PNUD și alți actori relevanți. Anume cu acest scop, a fost creat Consiliul Național de Coordonare a Dezvoltării Durabile, în luna iulie 2016, pentru a coordona și monitoriza acest proces. Totodată, în scopul asigurării sinergiei dintre ODD și cadrul național de dezvoltare, Guvernul și-a propus să re-evalueze și să re-ajusteze Strategia Națională pentru Dezvoltare „Moldova 2020” [11].

Consiliul Național de Coordonare a Dezvoltării Durabile a fost instituit prin Hotărârea Guvernului nr. 912 din 27.07.2016 [12].

Consiliul este creat la inițiativa Guvernului Republicii Moldova în calitate de organ consultativ în domeniul dezvoltării durabile, fără statut de persoană juridică, fiind constituit din membri ai Guvernului, reprezentanți ai Cancelariei de Stat, ai mediului academic și ai sectorului asociativ, având drept scop coordonarea și monitorizarea procesului de adaptare și integrare a Obiectivelor de dezvoltare durabilă din Agenda de Dezvoltare Durabilă 2030 în politicile naționale și sectoriale de dezvoltare, prin intermediul grupurilor sectoriale din cadrul ministerelor de resort.

Potrivit pct. 5 a Hotărârii Guvernului, Consiliul exercită următoarele atribuții:

1) asigură procesul de localizare a Obiectivelor de dezvoltare durabilă incluse în Agenda de Dezvoltare Durabilă 2030;

2) asigură coordonarea și monitorizarea procesului de adaptare și implementare la nivel național a țintelor Obiectivelor de dezvoltare durabilă;

3) coordonează procesul de evaluare a eficienței, eficacității și impactul localizării Obiectivelor de dezvoltare durabilă în documentele naționale de politici;

4) colaborează cu parteneri de dezvoltare în vederea sporirii nivelului de conștientizare a importanței Obiectivelor de dezvoltare durabilă din Agenda de

Dezvoltare Durabilă 2030, implicării tuturor actorilor din societate și realizării acestor obiective în Republica Moldova;

5) aprobă componența grupurilor sectoriale de lucru din cadrul autorităților publice care participă la elaborarea planurilor, programelor, concepțiilor și strategiilor sectoriale și regionale, altor documente de politici sectoriale aprobate la nivel guvernamental, precum și la realizarea altor obligații asumate la nivel național și internațional pentru implementarea Obiectivelor de dezvoltare durabilă.

Pentru atingerea obiectivelor și îndeplinirea atribuțiilor sale de bază stabilite în prezentul Regulament, Consiliul are următoarele drepturi:

1) să atragă în activitatea sa experți pentru acordarea asistenței, în conformitate cu atribuțiile ce îi revin;

2) să solicite autorităților administrației publice centrale și locale, precum și altor instituții, conform competențelor, informația necesară pentru activitatea Consiliului;

3) să înainteze, conform atribuțiilor, propuneri de perfecționare a actelor normative;

4) să adopte, potrivit atribuțiilor ce îi revin, decizii pentru autoritățile reprezentate în Consiliu, decizii pe care autoritățile administrației publice centrale și locale urmează să le examineze, informând în scris Consiliul despre rezultatele examinării.

Deci, evoluția evenimentelor care s-au produs la nivel național în domeniul dezvoltării durabile, în special sub aspect normativ-juridic și politic, denotă o abordare dispersată, lipsită de caracter complex, coerentă și consecutivitate, a acestei problematice actuale din partea autorităților.

Prin urmare, pentru a consolida eforturile și capacitățile Republicii Moldova în scopul promovării și implementării **Agendei de Dezvoltare Durabilă – 2030**, adoptată la Summit-ul privind Dezvoltarea Durabilă din 25 septembrie 2015, se impune, în mod stringent, elaborarea și adoptarea unei proprii Strategii pentru Dezvoltare Durabilă, în care obiectivele unei astfel de dezvoltări să fie abordate uniform și complex.

În completarea obiectivelor ce derivă din strategiile, planurile și programele naționale de dezvoltare, enunțate mai sus, Strategia urmează să stabilească direcțiile principale de acțiune pentru însușirea și aplicarea principiilor dezvoltării durabile în perioada imediat următoare:

1. Corelarea rațională a obiectivelor de dezvoltare, inclusiv a programelor investiționale, în profil inter-sectorial și regional, cu potențialul și capacitatea de susținere a capitalului natural;

2. Modernizarea accelerată a sistemelor de educație și formare profesională și de sănătate publică, ținând seama de evoluțiile demografice nefavorabile și de impactul acestora asupra pieței muncii;

3. Folosirea celor mai bune tehnologii disponibile, din punct de vedere economic și ecologic, în deciziile investiționale din fonduri publice pe plan național, regional și local și stimularea unor asemenea decizii din partea capitalului privat; introducerea fermă a criteriilor de eco-eficiență în toate activitățile de producție sau servicii;

4. Anticiparea efectelor schimbărilor climatice și elaborarea atât a unor soluții de adaptare pe termen lung, cât și a unor planuri de măsuri de contingență inter-sectoriale, cuprinzând portofolii de soluții alternative pentru situații de criză generate de fenomene naturale sau antropice;

5. Asigurarea securității și siguranței alimentare prin valorificarea avantajelor comparative ale Republicii Moldova în privința dezvoltării producției agricole, inclusiv a produselor organice; corelarea măsurilor de creștere cantitativă și calitativă a producției agricole în vederea asigurării hranei pentru oameni și animale cu cerințele de majorare a producției de biocombustibili, fără a face rabat de la exigențele privind menținerea și sporirea fertilității solului, biodiversității și protejării mediului;

6. Necesitatea identificării unor surse suplimentare de finanțare, în condiții de sustenabilitate, pentru realizarea unor proiecte și programe de anvergură, în special în domeniile infrastructurii, energiei, protecției mediului, siguranței alimentare, educației, sănătății și serviciilor sociale;

7. Protecția și punerea în valoare a patrimoniului cultural și natural național; racordarea la normele și standardele europene privind calitatea vieții.

Obiectivele Strategiei urmează a fi identificate și formulate pe baza **Agendei de Dezvoltare Durabilă – 2030**, în urma dezbaterilor la nivel național și regional și trebuie să vizeze menținerea, consolidarea, extinderea și adaptarea continuă a configurației structurale și capacității funcționale ale capitalului natural ca fundație pentru menținerea și sporirea capacității sale de suport față de presiunea dezvoltării sociale și creșterii economice și față de impactul previzibil al schimbărilor climatice.

Strategia urmează să propună o viziune a dezvoltării durabile a Republicii Moldova în perspectiva următoarelor două decenii, cu obiective care transcend durata ciclurilor electorale și preferințele politice conjuncturale. Tocmai de aceea Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă urmează să fie adoptată de către Parlament, iar mecanismele de implementare, monitorizare și raportare, precum și cele de consultare a societății civile și cetățenilor sunt reglementate prin lege.

Anotație:

Conceptia dezvoltării durabile, propusă oficial în calitate de model a ordinii mondiale la Conferința ONU pentru mediu și dezvoltare la Rio de Janeiro în anul 1992, s-a regăsit, prin parametrii de bază, în textul unui act internațional important, „*Agenda secolului XXI*”, ca ulterior să fie dezvoltată în diverse acte, adoptate sub

egida ONU în cadrul multiplelor conferințe, consacrate problemelor de protecție și conservare a mediului.

Pe de altă parte, analiza evoluției diverselor doctrine de mediu a generat ideea de trecere treptată de la concepțiile referitoare la conservarea mediului natural, de protecție și utilizare rațională a resurselor naturale spre o concepție fundamentată pe integrarea cerințelor ecologice, sociale și economice, care ar asigura durabilitatea dezvoltării societății contemporane.

Necătfînd la unele acțiuni, de ordin politic și juridico-normativ, întreprinse de autoritățile Republicii Moldova, direcționate spre promovarea dezvoltării durabile, constatăm, totuși, o lacună profundă în realizarea Obiectivelor de Dezvoltare Durabile (ODD), cuprinse în **Agenda de Dezvoltare Durabilă – 2030**, adoptată la Summit-ul privind Dezvoltarea Durabilă din 25 septembrie 2015.

Prin urmare, se impune, elaborarea și adoptarea unei proprii Strategii Naționale pentru Dezvoltare Durabilă, în care obiectivele unei astfel de dezvoltări să fie abordate uniform, complex și multiaspectual.

Obiectivele Strategiei urmează a fi identificate și formulate pe baza **Agendei de Dezvoltare Durabilă – 2030**, în urma dezbaterilor la nivel național și regional și să propună o nouă viziune a dezvoltării durabile a Republicii Moldova în perspectiva următoarelor 12-13 ani. De aceea Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă urmează să fie adoptată de către Parlament, iar mecanismele de implementare, monitorizare și raportare, precum și cele de consultare a societății civile și cetățenilor să fie reglementate prin lege.

Referințe bibliografice:

1. Arcadie Capcelea. Dreptul mediului. Chișinău., 2000. pag.7.
2. Наше общее будущее. М., 1989.с.50.
3. Agenda 21: Earth's Action Plan. Nicolas Robinson, editor. New York, 1993.
4. Moldova XXI.Strategia națională pentru Dezvoltare Durabilă. Chișinău, 2002.
5. Arcadie Capcelea, Mircea Cojocaru.Evaluarea de mediu.Chișinău.2005. Valeriu Rusu. Dezvoltarea durabilă – speranța comunităților și generațiilor. Chișinău. 2002
6. Monitorul Oficial Nr. 9-10 din 15.01.2002.
7. Monitorul Oficial Nr. 133 din 08.11.2001.
8. Monitorul Oficial Nr. 104-109 din 06.05.2014.
9. Monitorul Oficial Nr. 372-384 din 19.12.2014.
10. <http://www.md.undp.org/content/moldova/ro/home/presscenter/pressreleases/2014/04/08>.
11. <http://www.democracy.md/?article=13827>
12. Monitorul Oficial Nr. 232-244 din 29.07.2016.